

GLORIAM PRAECCEDIT HUMILITAS
(PRZ 15,33)
KSIĘGA PAMIĄTKOWA
DLA KSIĘDZA PROFESORA ANTONIEGO TRONINY
W 70. ROCZNICĘ URODZIN
CZĘSTOCHOWA 2015, s. 915-932

KS. MICHAŁ SZWEMIN FDP

MESJASZ JAKO SYN BOŻY W ŚWIETLE PSALMÓW

Księgą Psalmów zainteresowałem się po lekturze recenzji autorstwa Księdza Profesora Troniny, omawiającej wydany po długiej przerwie kolejny tom w serii komentarzy KUL-owskich.¹ Dokładnie i przejmująco omówił on znaczenie zarówno samego Psalterza, jak i komentarza do niego, zawartość recenzowanego tomu oraz wskazał wiele uwag, z którymi nie sposób się nie zgodzić. Wszystko to stanowiło swoistą zachętę do coraz bardziej wnikliwej lektury Psalmów i samego komentarza.

Teologiczne bogactwo Psalmów jest ogromne. Zawierają one w sobie wszystkie myśli, jakie pojawiają się od pierwszych słów Biblii. W tej Księdze można więc znaleźć m.in. refleksję nad stworzeniem (np. Ps 8 i 104), historią Ludu Wybranego (np. Ps 78 i 105), cierpieniem i samotnością człowieka (np. Ps 22 i 37).² Ta refleksja jest wyrażana w pięknej poetyckiej formie. Przechodzi

¹ Zob. A. TRONINA, [rec.] *Księga Psalmów. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz – ekskursy*. Opracował ks. S. Łach. Przygotował do druku ks. J. Łach, Poznań 1990, ss. 738. Pallotinum. Pismo św. Starego Testamentu. T. 7. Cz. 2., RT 40 (1993) 1, s. 121-123.

² Na temat teologicznego znaczenia Księgi Psalmów: *Obraz Boga w Psalterzu*, red. A. Eckmann – S. Łach – A. Tronina, Studia Teologiczne 3, Lublin 1982; *Pieśni Izraela (Pieśń nad Pieśniami, Psalmy, Lamentacje)*, oprac. A. Strus – J. Warzecha – J. Frankowski, WMWKB 7, Warszawa 1988; A. TRONINA, *Teologia Psalmów. Wprowadzenie do lektury Psalterza*, Jak

ona w wielki hymn uwielbienia ofiarowany Bogu – Stwórcy i Zbawcy. Znalazło to swoje odniesienie w Nowym Testamencie (Ps są jedną z częściej cytowanych ksiąg w NT) i liturgicznym życiu Kościoła (liturgia Słowa i modlitwa brewiarzowa). Dlatego Księga Psalmów jest nazywana mikrokosmosem całej Biblii.³

Jako jeden z podstawowych tematów Księgi Psalmów wyłania się mesjanizm – teksty zapowiadające pojawienie się postaci o szczególnym charakterze i posłannictwie. Zdania komentatorów są podzielone, co do klasyfikacji w tym względzie. Nie brak opinii, że Psalmami mesjańskimi są jedynie: Ps 2 i 110. Jest to jednak stanowisko obecnie rzadko już utrzymywane. Postać Mesjasza, w różnych odsłonach, wyłania się także m.in. w: Ps 22; 16; 72; 89.⁴ Przede wszystkim jest on ukazany jako pochodzący od Boga, co stanowi nawiązanie do słynnego prorocstwa w 2Sm 7,12-16.⁵ Dlatego znajdują się tu wypowiedzi wprost: „Ty jesteś synem Moim. Ja dzisiaj zrodziłem ciebie” (Ps 2,7b), „Ty jesteś Ojcem moim” (Ps 89,27b), „Z łona jutrzeńki jak rosę zrodziłem cię” (Ps 110,3b [Biblia Tysiąclecia]).

Boskie pochodzenie Mesjasza zapewnia mu niezwykłą godność – jest on ukazany jako zwycięski król wprowadzony przez Boga na tron. Stąd rozciąga się władza Mesjasza, pod którego panowaniem są ostatecznie wszystkie narody. W dramatycznej – można powiedzieć, że wręcz w scenicznej – formie zostało to ukazane w Ps 2. Jego analiza posłuży wydobyciu istoty Bożego synostwa Mesjasza, a pozostałe Psalmi (Ps 72, 89 i 110, a także 22) posłużą jako dopełnienie tego obrazu.

---

rozumieć Pismo Święte 8, Lublin 1995; H. WITCZYK, *Psalmy – dialog człowieka z Bogiem*, AL XIX, Katowice 1995; T. BRZEGOWY, *Psalmy i inne Pisma*, Tarnów 1997².

³ Symbolicznie „potwierdza” to kanoniczne miejsce Księgi Psalmów w chrześcijańskich wydaniach Biblii, a więc łącznie Starego i Nowego Testamentu, gdzie Psalterz znajduje się w centralnej części, a więc niejako w samym sercu Pisma Świętego.

⁴ Por. J. SYNOWIEC, *Oto Twój król przychodzi. Mesjasz w pismach Starego Przymierza*, Kraków 1992, s. 10-12; D. ADAMCZYK, *Idea mesjanizmu w Starym Testamencie*, Com 29 (2009) 1, s. 87-112. Najobszerniejszą listę Psalmów mesjańskich przedstawił i omówił W.C. KAISER JR., *The Messiah in the Old Testament*, Grand Rapids 1995. Oprócz wyżej wymienionych zalicza on do nich także: Ps 40; 45; 68; 69; 109; 118; 132.

⁵ Por. J. ŁACH, *Prorocstwo Natana o Synu Dawida (2 Sm 7,1-16)*, w: *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, red. S Łach – M. Filipiak, Lublin 1974, s. 55-71; W.M. SCHNIEDEWIND, *Society and the Promise to David: The Reception History of 2 Samuel 7:1-17*, Oxford 1999, s. 21-71.

1. PSALM 2

Ten Psalm, oprócz swojego mesjańskiego charakteru, jest zaliczany także do Psalmów królewskich, których treść ma związek z władcą zasiadającym na tronie w Jerozolimie.⁶ Bardzo często jest on uważany za gotowy tekst ceremoniału na uroczystość intronizacji nowego króla nad Izraelem. Byłby to swego rodzaju cytat z królewskiego protokołu, który wręczano monarsze z racji wstąpienia na tron, względnie wypowiedany w rocznicę objęcia władzy. Dlatego brak jest jednomyślności w przyjęciu interpretacji mesjańskiej Ps 2, choć takie wrażenie można odnieść już po pierwszej jego lekturze. W w. 2 jest użyty rzeczownik *māšîaḥ*, który w Septuagincie i Wulgacie jest tłumaczony jako *Christos* (*Christus*), a w kolejnych są wypowiedzi Jahwe skierowane do owej postaci i świadczące, że całkowicie staje On po jego stronie (ww. 6-9).⁷

Główna myśl tego Psalmu, ukazująca jego wymiar mesjański, jest zawarta w w. 6: „Ja ustanowiłem króla mojego na Syjonie, świętej górze mojej”. Stanowi to odpowiedź Boga wobec rozszalałych buntowniczych narodów. Ich cała wrogość skupiła się na Jahwe i Jego Mesjaszu, co wyrażają słowa: „Starzajmy ich więzy i odrzućmy od siebie ich pęta” (ww. 2-3). Takie zbuntowanie się zakłóca porządek ustanowiony przez Stwórcę i jest chęcią zmiany ról. Zestawienie w akcie tej rewolty na jednej linii Jahwe i Jego Mesjasza świadczy o ich ścisłym powiązaniu, zarówno w wymiarze odgórnym (stwierdzenie Boga [w. 6], zwłaszcza sufiksy zaimka dzierżawczego „mój/moja”⁸), jak i oddolnym (stwierdzenie królów [w. 2]).

⁶ Do Psalmów królewskich należą: Ps 18; 20; 21; 28; 45; 61; 63; 72; 89; 101; 110 i 132. Łatwo jest więc zauważyć, że pokrywają się one z Psalmami o charakterze mesjańskim. Por. J. BECKER, *Messianic Expectation in the Old Testament*, Minneapolis 1977, s. 8-21; S. ŁACH, *Psalmy królewskie*, w: *Materiały pomocnicze do wykładów z biblistyki*, t. 2, red. S. Łach – M. Filipiak – H. Langkammer, Lublin 1977, s. 7-50; T. BRZEGOWY, *Psalmy*, s. 132-133.

⁷ Por. S. BAZYLIŃSKI, *Pod władzą królewską (Ps 2)*, VV 1 (2002) s. 57.

⁸ Jest to wyraźne stwierdzenie, że Góra Syjon (rozumiana jako tron) i Mesjasz-król należą do Jahwe – Króla w niebiosach. Wybranie zatem przebiega na dwu równoległych torach: dynastii Dawidowej i jej stolicy. Por. H. L. ELLISON, *The Centrality of the Messianic Idea in the Old Testament*, London 1953, s. 48; M. FILIPIAK, *Ps 2 – opis historycznego króla czy mesjasza*, w: *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, s. 160-161; M. GOŁĘBIEWSKI, *Idee mesjańskie w Psalmach*, Włocławek 1996, s. 49.

Skoro cała ziemia i wszystko, co jest na niej, należy do Jahwe (Ps 24,1-2; 47,3; 89,12), to kieruje On jej losami według własnego zamysłu. Dzieje świata zakończy On tak, jak o tym postanowił. Tę władzę przekazał Mesjaszowi, umieszczonemu na królewskim tronie, który został przyobiecany synowi Dawida. Źródłem tego wyniesienia jest jego pokorna postawa wobec Boga. Przekazana mu władza objawia prawdę, że Jahwe jest Stwórcą i Władcą świata. Wszelki opór przeciwko Bogu i Mesjaszowi będzie zatem bezowocny. Psalmista używa nawet w związku z tym obrazu śmiechu Boga (w. 4).⁹ Przechodzi on jednak bardzo szybko w gniew, gdyż wystąpienie przeciwko Mesjaszowi jest buntem wobec Jahwe.¹⁰ Powodem, dla którego wszelkie wysiłki buntu wobec Boga spełzną na niczym, jest fakt, że Jego wyrok już zapadł: „Synem Moim jesteś, Ja dziś zrodziłem ciebie” (w. 7). Jest to niezmiennie, a jego treść przypomina proroctwo Natana skierowane do Dawida (2Sm 7,14: „Ja będę jego ojcem, a on będzie moim synem”; por. także Ps 89,27; 1Krn 17,13). Należy zauważyć, że użyty tutaj rzeczownik, który zapowiada tę formułę, to *ḥōq*.¹¹ Występuje on, podobnie jak *‘ēdūt*, bardzo często w kontekście przymierza (Kpł 26,46; Pwt 6,1; Joz 24,25; Ps 105,10).

Relacja przymierza w Ps 2 jest wyrażona przez fakt zrodzenia. Przekracza to znacznie zapowiedź Natana z 2Sm 7,14. Bardzo często ów fakt zrodzenia jest interpretowany jako akt swoistej adopcji.¹² To oznaczałoby, że Mesjasz,

⁹ Ten motyw jest spotykany także w Ps 37,13 i 59,9. Ujawnia to potęgę Boga, która występuje przeciwko złu tego świata. Samo śmianie się zapowiada całkowite poniżenie tych, którzy wykazywali się wielką pychą, np. buntem wobec Jahwe, jak ma to miejsce w Ps 2. Por. S. BAZYLIŃSKI, *Pod władzą królewską*, s. 62-63.

¹⁰ Por. W. CHROSTOWSKI, „Ty jesteś moim synem” (Ps 2,7). *Bóg jako Ojciec króla*, w: „Ty, Panie, jesteś naszym ojcem” (Iz 64,7). *Biblia o Bogu Ojcu*, red. F. Mickiewicz – J. Warzecha, RSB 5, Warszawa 1999, s. 43.

¹¹ Por. G. JONES, *The Decree of Jahwe (Ps 2,7)*, VT 15 (1965) s. 336-344. Rzeczownik *ḥōq* jest interpretowany jako „oficjalny akt intronizacji władcy” lub „protokół królewski”, który uwiarytelniał królewską władzę *māšīḥ* na ziemi.

¹² Tak przyjmują: S. MOWINCKEL, *He That Cometh*, New York 1956, s. 37-38; L. MC KENZIE, *Royal Messianism*, CBQ 19 (1957) s. 32-33; A. WEISER, *The Psalms. A Commentary*, tłum. H. Hartwell, OTL, London 1962, s. 113; A. DEISSLER, *Die Psalmem 1-72*, Leipzig 1965, s. 33-34; M. FILIPIAK, *Mesjanizm królewski w Ps 2*, CT 43 (1973) 3, s. 60; TENŻE, *Ps 2*, s. 162-163; J. SYNOWIEC, *Oto Twój król przychodzi*, s. 43; S. BAZYLIŃSKI, *Pod władzą królewską*, s. 63; R. KRAWCZYK, *Nadzieje mesjańskie w historii starożytnego Izraela*, Warszawa 2008, s. 202-203 – autor przytacza dla porównania inne teksty, które mówią o zrodzeniu Izraela w kontek-

pochodzący z dynastii Dawidowej, stanie się synem Jahwe przez akt prawny, a dokona się to na mocy darmowego wyboru. W Wj 4,22 On sam nazywa Izraela swoim synem.¹³ W ten sposób ustanowiony król, mając prawowicie przekazaną władzę przez samego Boga, stanie się legalnym władcą. Sam Jahwe stwierdza, że swego Mesjasza ustanowił królem. To nadaje stabilność dynastii królewskiej i zabezpiecza jej pozycję. Adopcja polega na usynowieniu obcego dziecka, które przez akt prawny zostaje uznane za syna. Wówczas uczestniczyć on może jedynie jako dziedzic przekazanych dóbr. W Ps 2 ów syn jest określony jako *māšrûh*, a więc jako „namaszczony”. To wynosi go do szczególnej godności nie tylko na mocy aktu prawnego, ale i obrzędu sakralnego. To wyłączało namaszczonego ze świeckiej/ziemskiej rzeczywistości i przenosiło w sferę Boga. Tak było w przypadku królów (1Sm 10,1; 16,3), kapłanów (Wj 28,41), proroków (1Krl 19,61; Iz 61,1), a nawet przedmiotów służących do sprawowania kultu, np. ołtarza (Wj 29,36). W Ps 2 jest więc mowa o szczególnej konsekracji, którą dokonuje bezpośrednio sam Jahwe. To On sam wybrał tego, którego ma namaścić, i zawarł z nim wieczne przymierze. Ten potrójny akt – wybranie, namaszczenie, przymierze – ustanowił pomiędzy Bogiem a „namaszczonym” synowską więź, która w w. 7 jest określona jako zrodzenie.¹⁴

Użyty w w. 6 czasownik *nāsaq*, mający na ogół znaczenie „wylewać”, „składać (ofiary płynną)”, w tym przypadku należy rozumieć jako „ustanowić” (Prz 8,23). Odnosi się on zatem faktycznie do czynności namaszczenia. Wyraża to bezpośredni związek pomiędzy Mesjaszem a Jahwe, który sam go ustanawia, czyli namaszcza/poświęca. Czas, w którym ma zostać zrealizowane Boże postanowienie, jest określony w w. 7 jako „dziś” (*hajjôm*). To oznacza,

---

ście w przymierza lub jako jego synonim: Pwt 32,18, Jr 31,9.

¹³ Por. R. RUMIANEK, „Synem moim pierworodnym jest Izrael” (Wj 4,22), w: „Ty, Panie, jesteś naszym ojcem” (Iz 64,7). *Biblia o Bogu Ojcu*, s. 61-69.

¹⁴ Por. M. GOŁĘBIEWSKI, *Idee mesjańskie*, s. 50 (autor mówi nawet o intymnej więzi); P. CRAIGIE, *Psalms 1-50*, WBC 19, Dallas 1998 – wersja elektroniczna (“[...] it means more than simply adoption, which has legal overtones, and implies that a “new birth” of a divine nature took place during the coronation”). Natomiast W. CHROSTOWSKI („Ty jesteś moim synem”, s. 48) zwraca uwagę, że w Ps 2, podobnie jak w Ps 89, „Bóg został nazwany Ojcem w sytuacji, w której autorytet króla był poważnie zagrożony. Boskie synostwo władcy stanowi gwarancję jego autorytetu i sprawowanych przez niego rządów, uwiarygodnionych przez samego Boga”.

że jak niegdyś był dzień, w którym Bóg dał Dawidowi obietnicę, tak teraz staje się to wszystko widoczne, to znaczy Jahwe posadzi swojego króla na Syjonie. Zapowiedź zaczyna być realizowana. Polega ona na tym, że już nie Dawid, lecz sam Jahwe „zrodzi” syna, który zasiądzie jako władca na tronie. Wtedy Bóg objawi swojego namaszczonego. Będzie on rządził królestwem na zawsze. Sam tron natomiast należy od pokoleń do Dawida. To zapewnia prawowierność rządów.

Zrodzenie oznacza tutaj ustanowienie oficjalnego związku oraz instalację w nowej sferze posłannictwa. Objawia także prawdę, że Mesjasz pozostanie w relacji synostwa względem Jahwe, a więc będzie spadkobiercą (Boskim dzie dziecem) wszystkiego – obejmie panowanie nad całą ziemią. Nie można jednak w relacji ojciec-Jahwe – syn-Mejasz/król poszukiwać pokrewieństwa biologicznego, opartego na więzach krwi, w taki sposób, że ów władca miałby cechy boskości na skutek fizycznego pokrewieństwa. Władza Mesjasza ma wymiar uniwersalny.¹⁵ Poprzez usynowienie staje się on także dzie dziecem. Warunkiem przejścia dóbr jest prośba syna: „Żądaj ode Mnie, a dam Ci narody w dziedzictwo i w posiadanie Twoje krańce ziemi” (w. 7). Mesjasz, mając Boskie pełnomocnictwo, pełni tu rolę syna i suwerena zarazem, któremu są już podporządkowane narody. Panuje on nad nimi z wielką mocą, taką samą, jaka objawiła się w Bożym działaniu. To znaczy, że ci wszyscy, którzy opierali się władzy syna (a tym samym Jahwe) zostali pokonani. Obraz łaski użyty w dalszej części Ps 2 oznacza całkowitą władzę nad pokonanymi. Cała ich potęga i wrogość została skruszona i wbita w ziemię jak kawałki glinianego naczynia (ww. 8-9). Ten obraz zrównuje władzę Mesjasza z władzą Boga. Obraz garncarza, tworzącego nowe naczynia lub rozbijającego je, często jest odnoszony przez proroków do Jahwe (Iz 51,20-23; Jr 13,13; 19,11). Mesjasz-król będzie zatem panował nad narodami, które wcześniej zbuntowały się przeciwko niemu.

To objawienie chwały Mesjasza zmusza wszystkich wrogów, a więc ziemskich królów i sędziów, do przyjęcia nowego wyroku. Dotyczy on tego, aby: (1) stać się mądrzejszym, (2) przyjąć ostrzeżenie, (3) służyć Jahwe z bojaźnią,

¹⁵ Por. R. KRAWCZYK, *Nadzieje mesjańskie*, s. 197-198.

(4) radować się z powodu pojawienia się Mesjasza i jego dzieł, (5) złożyć mu hołd.¹⁶ Wezwanie do rozsądku, zgodnie z tradycją mądrościową (Hi 22,2; Prz 9,10), oznacza umiejętność dostrzeżenia Boskiego ładu panującego w świecie i moralnie dobre życie. To natomiast zapewnia błogosławieństwo i dobrobyt, ponieważ służba Jahwe z szacunkiem jest wyrazem uznania Go za swego Władcę. Wrogowie mogą zatem służyć (‘*ābad*, w. 11) lub zginąć (‘*ābad*, w. 12).¹⁷

Ustanowienie nowego Króla na Syjonie nie ma tylko negatywnego wymiaru. Zakończenie Psalmu zapowiada pomyślność: „Błogosławieni wszyscy, którzy szukają ucieczki w nim” (w. 12). Zapowiedź błogosławieństwa obejmuje tych, którzy szukają w Bogu schronienia (Iz 57,13; Ps 18,31; 64,11). Warto zauważyć, że ten werset łączy cały Ps 2 z Ps 1, tworząc inkluzję. W ten sposób na samym początku Księgi Psalmów zostały wprowadzone dwa centralne tematy: Prawo (Ps 1) i Mesjasz (Ps 2). Dzięki nim Bóg realizuje swój plan działania.¹⁸

Idea mesjańska, jaka jest zawarta w Ps 2, ujawnia się w tym, że Psalmista widzi w Mesjaszu kogoś znacznie więcej, niż tylko króla z prawowitej dynastii legalnie zasiadającego na tronie. Trudno jest bowiem odnieść obraz zakreślony w tym Psalmie do któregoś z historycznych królów Izraela.¹⁹ Dlatego kierował wzrok wierzących ku przyszłości, zapowiadając, a nawet inicjując czasy ostateczne.²⁰ Ów Mesjasz jest ściśle związany z Jahwe, który namaszcza go i ustanawiając na tronie, „wydaje” go na świat, aby sprawował z mocą rządu nad wszystkimi. To ukazuje jego potęgę i chwałę, która w oczach ludzi jest równa samemu Bogu. Sam jednak fakt zrodzenia przypominał o szczególnych zobowiązaniach i powinnościach króla jako gwaranta zapewniającego zachowywanie wierności Bogu i Jego Prawu przez naród.²¹ „Służenie z bojaźnią” (w. 11) jest więc postawą pokory wobec Bożego majestatu. Wystąpienie nato-

¹⁶ Por. W.C. KAISER JR., *The Messiah in the Old Testament*, s. 99. Hołd najpełniej wyraża się w całowaniu nóg. Poprzez pocałunek oddawano cześć, np. zwycięskiemu królowi (1Sm 10,1; Iz 49,23; Ps 72,9).

¹⁷ Por. S. BAZYLIŃSKI, *Pod władzą królewską*, s. 67. Podobna gra słów występuje w Iz 60,12.

¹⁸ Por. M. GOŁĘBIEWSKI, *Idee mesjańskie*, s. 47-48.

¹⁹ Przeciwnie M. FILIPIAK (*Mesjanizm królewski*, s. 63), który stwierdza „tekst psalmu zdaje się wskazywać, że autor ma na myśli konkretnego króla historycznego”.

²⁰ Por. S. ŁACH, *Księga Psalmów*, s. 107.

²¹ Por. W. CHROSTOWSKI, „*Ty jesteś moim synem*”, s. 48.

miast przeciwko władzy Mesjasza dotyka Boga. Tak wyrażona relacja pomiędzy Jahwe a królem podkreśla ich ojcowski i synowski związek.

Myśl religijna zaczęła odnosić Ps 2 do przyszłego Mesjasza jako króla narodów, którego władza będzie sięgać aż „po krańce ziemi” (Mi 5,3; Za 9,10). Będzie on pośrednikiem pomiędzy Bogiem a ludźmi. Jego misja, oparta na władzy królewskiej, przekracza historyczną rzeczywistość Izraela i kieruje się ku przyszłości, nawet w wymiarze eschatologicznym, co przemawia na korzyść interpretacji mesjańskiej Ps 2. W ten sposób nasilały się nadzieje na przyjście „nowego Dawida”, który zaprowadzi Bożą sprawiedliwość, a także zapewni materialny dobrobyt.²²

Właśnie w tym duchu Ps 2 został zinterpretowany przez autorów NT. Jest on zacytowany 4 razy: Dz 4,25-26(27); 13,33; Hbr 1,5; 5,5.²³ Te teksty odnoszą się do Chrystusa. W Hbr 1,5 jest stwierdzona absolutna wyższość Syna nad aniołami. Są tu zestawione dwa teksty: Ps 2,7 i 2Sm 7,14, a więc Chrystus zostaje utożsamiony z Mesjaszem-królem i potomkiem Dawida. W dalszej części Hbr zostaje potwierdzona kapłańska godność Syna (Hbr 5,5). Tekst Ps 2,1-2 został zacytowany w Dz 4,25-27. Wystąpienie Heroda i Piłata (a więc królów i sędziów) oraz pogan i Izraela (a więc krańców ziemi) zostało zinterpretowane jako wystąpienie przeciwko Jezusowi – Bożemu Słudze, który został namaszczony. Jest to o tyle ważne, że jest to pierwsza modlitwa liturgiczna wspólnoty chrześcijańskiej. Interpretacja mesjańska tekstów ST w odniesieniu do Chrystusa jako Mesjasza pojawiła się więc już w gronie pierwszych Jego uczniów

²² Por. TAMŻE, s. 44.59.

²³ Inne teksty NT zawierające aluzję do Ps 2 to: w. 1 – Ap 11,18; w. 2 – Ap 19,19; w. 7 – Mt 3,17; 17,5; Mk 1,11; Łk 3,22; 9,35; ww. 8-9 – Mt 28,29; J 17,1-2; 1Kor 15,27-28; Hbr 1,2; Ap 2,26-27; 12,5; 19,15; w. 11 – Flp 2,12. Por. G. RAVASI, *Il Libro dei Salmi. Commento e Attualizzazione. Volume I (1-50)*, Bologna 1981, s. 112-114; S. BAZYLIŃSKI, *Pod władzą królewską*, s. 70-71. Autor omawia także mesjańskie interpretacje Ps 2 u Ojców Kościoła (s. 71-73). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w judaizmie także pojawiły się interpretacje *stricto* mesjańskie Ps 2. Najlepszym przykładem jest PsSalm 17,23-27, który stanowi parafrazę Ps 2,9. Por. J. KLAUSNER, *The Messianic Idea in Israel*, New York 1955, 48-50; G. RAVASI, *Il Libro dei Salmi*, s. 112; A. TRONINA, *Psalmy Salomona oraz ich echa w pismach Nowego Testamentu*, RT 42 (1995) z. 1, s. 55; R. RUBINKIEWICZ, *Psalm 2, 8 i 110 w interpretacji wczesnego judaizmu*, w: *W posłudze Słowa Pańskiego. Księga pamiątkowa poświęcona Ks. Prof. Dr. Hab. Józefowi Kudasiewiczowi z okazji 70-lecia urodzin*, red. S. Bielecki – H. Ordon – H. Witczyk, Kielce 1997, s. 94-103.

w okresie popaschalnym oraz w kontekście prześladowań. Można przyjąć, że pierwsi chrześcijanie, odwołując się do Ps 2, wyraźnie wskazują, że bunt przeciwko Bogu i Jego Mesjaszowi trwa nadal, dotykając wyznawców Jezusa.²⁴ Natomiast Paweł cytuje Ps 2,7 w mowie w Antiochii (Dz 13,16-41). Owo zrodzenie to wyniesienie na prawicę Boga. Ta szczególna intronizacja dokonała się w dniu Zmartwychwstania.²⁵ Te formalne cytaty pokazują, że zapowiedzi o zrodzonym przez Boga Mesjaszu jako królu zasiadającym na Syjonie wypełniły się w Jezusie Chrystusie. W ostatecznej walce na końcu czasów pokona On wszystkich swoich nieprzyjaciół (Ap 12,5.10), stając się „Królem królów i Panem panów”, który mieczem i berłem będzie sądził narody (Ap 19,15-16).

2. POZOSTAŁE PSALMY

2.1. Psalm 72

Prośba, rozpoczynająca Psalm, jest wołaniem, aby Bóg obdarzył króla (hebr. *melek*), nazwanego także synem królewskim (hebr. *ben-melek*), takimi darami sędziowskimi, które mogą pochodzić od Niego samego. Mają one zapewnić władcy, za którego jest zanoszona modlitwa, prawe i mądre rządy. Dzięki nim królestwo doświadczy pokoju i wszelkiej pomyślności. Jest to ukazane m.in. w obrazie deszczu, który spada na całą ziemię i nawadnia ją (w. 6).²⁶ Król jest zatem przedstawiony jako ten, który włada i działa, postępując w sprawiedliwości, prawości i pokoju, kiedy przyjmuje hołdy od narodów całego świata. Opisana tutaj relacja przywodzi na myśl sukcesję Dawid – Salomon,²⁷

²⁴ Por. G. RAVASI, *Il Libro dei Salmi*, s. 112-113.

²⁵ Por. J. ŁACH, *Królewska intronizacja Jezusa, Syna Dawida, w mowie świętego Pawła w Antiochii Pizydyjskiej (Dz 13,16-41)*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, red. S. Łach – M. Filipiak, Lublin 1976, s. 177-185; M. BUSS, *Die Missionspredigt des Apostels Paulus im Pisidischen Antiochien. Analyse von Apg 13,16-41 im Hinblick auf die literarische und thematische Einheit der Paulusrede*, Farschung zur Bibel 38, Stuttgart 1980, s. 69-71; W. RAKOCY, *Paweł – apostoł Żydów i pogan. Łukaszowy obraz powstania i rozwoju Pawłowych wspólnot*, Kraków 1997, s. 72-75.

²⁶ Motyw deszczu jest w niektórych tekstach prorockich zapowiedzią czasów mesjańskich: Oz 10,12; Jl 2,23.

²⁷ Taka jest zresztą dedykacja Ps 72: *lišlōmōh* (w. 1).

a poprzez nich proroctwo w 2Sm 7,12-16. To rozszerza interpretację Ps 72 z kontekstu historycznego na mesjański.²⁸

Potwierdzają to sposób sprawowania władzy oraz zakreślone granice królestwa „syna królewskiego”. Po pierwsze, jego rządy to objawienie prawa Bożego (hebr. *mišpat* [2x w Ps 72]), postępowanie w sprawiedliwości (hebr. *šēdāqā* [2x] oraz *šedeq* [1x]) i zapewnienie pokoju (hebr. *šālôm* [2x]). Wszystko są to dobra, których Jahwe obiecał udzielać z chwilą zawarcia przymierza. Przyjście i panowanie Mesjasza zapewni zatem trwałość relacji pomiędzy Bogiem a Jego ludem. Ponadto, prawo, sprawiedliwość i pokój będą w pierwszym rządzie udzielone ubogim i uciśnionym. Im także ocali życie i okaże zmiłowanie (ww. 2-3.12-14). Jest to myśl zgodna z innymi zapowiedziami mesjańskimi w ST (Iz 11,1-11; 61,1-3).

Po drugie, granice królestwa Mesjasza zostają przesunięte aż do „krańców ziemi” (w. 8) i to na wieczność, co poetycko zostało wyrażone w obrazie trwania słońca i księżyca na niebie (ww. 5.7.17). W takim przypadku nie ma już miejsca dla wrogów. To, co im pozostanie, to lizanie kurzu, co można rozumieć jako aluzję do Rdz 3,15 (por. także Mi 7,17). Ostatecznie więc wszyscy królowie przyniosą „synowi królewskiemu” dary i złożą hołd (ww. 10-11). W takiej sytuacji Psalmista zanosi modlitwę, aby imię, to znaczy chwała i władza, Mesjasza trwały wiecznie (w. 17).

Charakterystyka „syna królewskiego”, jego królestwa i sprawowania rządów pokazuje, że nie jest ono możliwe do wypełnienia przez następcę ziemskiego króla. Tym „synem” jest Mesjasz z Ps 2. Miał on udzielone prawo do żądania, aby wziąć w posiadanie narody. Po wyrażeniu tego pragnienia Jahwe przekazuje mu władzę, a reprezentanci krańców ziemi (królowie Tarszisz, Szeby i Saby) przynoszą mu swoje dary i składają hołd, pozostając na jego służbie. To wszystko świadczy o Boskim synostwie tego, za którego modli się Psalmista.²⁹

²⁸ Por. A.J. KLIGERMAN, *Messianic Prophecy in the Old Testament*, Grand Rapids 1957, s. 48; T. SADOWSKI, *Idea synostwa Bożego mesjańskiego króla na podstawie Ps 2,7*, *StRed* 8 (2010) s. 171.

²⁹ Por. A.J. KLIGERMAN, *Messianic Prophecy*, s. 69; S. Łach, *Ps 72 – przymioty Króla Mesjańskiego w: Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, s. 211-223; G. VAN GRONINGEN, *Messianic Revelation in the Old Testament*, Grand Rapids 1990, s. 78-80; R. KRAWCZYK, *Ps 72. Modlitwa*

2.2. Psalm 89

Także w tym Psalmie jest nawiązanie do proroctwa 2Sm 7,12-16. Jednak w tym przypadku pojawia się ono w negatywnym kontekście – wieczne królestwo, które zostało przyobiecane Dawidowi przez Jahwe, jest zagrożone upadkiem.

Idee mesjańskie są zawarte w ww. 20-38. Jest to centralna część Psalmu. Rozpoczyna się ona wspomnieniem dobrodziejstw wyświadczonych Dawidowi przez Boga, łącznie z wyniesieniem go do godności królewskiej i namaszczeniem (ww. 20-21). W dalszej kolejności są wymienione dobra, które pokrywają się co do swej istoty z 2Sm 7 (ww. 22-38). Wołanie do Boga: „Ty jesteś Ojcem moim (*'ābî 'attā'*)” (w. 27b) wychodzi teraz od samego Dawida. Nazywa on Go także swoim Bogiem i Skalą ocalenia (*'ēlî w^ešûr j^ešû 'ātî*). To wiąże Ps 89 z Ps 18 (2Sm 22), w którym pojawiają się te same pojęcia i wyrażenia (ww. 3.32.47.51) oraz idee (ww. 3-4.28.36.47). Odpowiedzią Jahwe jest zapewnienie o swojej łaskawości i trwałości przymierza nie tylko wobec Dawida (ww. 28-29.34-36), ale także jego potomstwa (ww. 30.37-38). Rzeczownik *b^erît* („przymierze”) jest tutaj użyty bezpośrednio. Następuje więc rozwinięcie idei i uszczegółowienie relacji. Jest ona oparta na przymierzu, o którym jest mowa wprost, a nie jedynie przez przywoływanie dóbr wynikających z jego zawarcia. Relacja z Ps 72 wynika również z tego, że tak samo zostały przywołane słońce i księżyc, a ponadto jeszcze niebiosa, jako obrazy trwania Bożych obietnic złożonych Dawidowi i jego potomstwu.³⁰

Inaczej wygląda sytuacja przedstawiona w ww. 39-46, które stanowią lamentację nad zmiennością losów królestwa Dawida. Jest to bowiem zapowiedź zbliżającej się katastrofy. Jahwe odwraca się od swojego Mesjasza, czyli króla, i zrywa z nim przymierze. Z tej słabości korzystają nieprzyjaciele, którzy wydają się być wspomagani przez samego Boga (ww. 42-44). Ważne zapewnienie, że Bóg jest z Dawidem, zaczęło tracić na aktualności. W związku z tym ostatnia część Ps 89 stanowi modlitwę o przywrócenie dobra.

o idealnego króla przyszłości, TSS 3 (2006) s. 89-99.

³⁰ Por. E. LIPIŃSKI, *Le poème royal du psaume LXXXIX 1-5.20-38*, CRB 6, Paris 1967; A.J. KLIGERMAN, *Messianic Prophecy*, s. 71.

2.3. Psalm 110

Psalm ten rozwija jeszcze w inny sposób przepowiednię mesjańską skierowaną przez Natana do Dawida (2Sm 7). Główna idea mesjańska Ps 110 jest zawarta w ww. 1 i 4: „Usiądź po mojej prawicy, aż uczynię twoich nieprzyjaciół podnóżkiem dla twoich stóp... Jesteś kapłanem na wieki na wzór Melchizedeka”. Oba stwierdzenia są wypowiedziane przez Jahwe do tego, kogo Psalmista nazywa swoim Panem.

Zasiadanie po prawej stronie króla było szczególnie honorowym wyróżnieniem. To miejsce przypadało temu, kogo władca chciał uhonorować, lub wiązało się bezpośrednio z przekazaniem władzy. W Ps 110 to sam Bóg zaprasza do zajęcia owego miejsca obok siebie. W tym przypadku zaproszenie do zasiadania po prawicy jest przekazaniem władzy nad światem. W Ps 110,2 jest bowiem mowa o berle (hebr. *maṭṭeh*), co stanowi aluzję do prorocтва z Rdz 49,10.³¹ W błogosławieństwie Jakuba zostało zapowiedziane, że nie zostaje ono odjęte od Judy do czasu, aż przyjdzie ten, do którego ono należy.

W zakreślonej perspektywie kapłańskiej zapowiedziany Mesjasz ma następujące cechy: (1) jest kapłanem; (2) jest wyznaczony przez Boga; (3) swój urząd zatrzymuje na wieki; (4) pochodzi nie z rodu Aarona, lecz od pradawnego kapłana-króla Melchizedeka (Rdz 14,18-21).³²

Mesjasz pokona narody, którym groził (Ps 72,2.9-11). Opis zwycięskiej walki nie unika bardzo dosadnych obrazów: „zetrze królów w dzień swego gniewu... wzniesie stosy trupów, zetrze głowy jak ziemia szeroka” (ww. 5-6). Na skutek tej walki cała ziemia będzie więc pokryta martwymi ciałami. Tę bitwę można uznać za ostateczną i zwycięską walkę Boga z siłami zła uosobionymi poprzez obce narody. Jest to wypełnienie zapowiedzi mesjańskiej w Rdz 3,15, gdzie jest mowa o pokonaniu nieprzyjaciela przez rozdeptanie mu głowy. Jeszcze większa relacja zachodzi z innym tekstem mesjańskim – Lb

³¹ Por. J. SYNOWIEC, *Mesjanizm w Rdz 49,8-12?*, w: *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, s. 27-54; U. SZWARC, *Oczekiwany Odkupiciel. Znaczenie šjhl w Rdz 49,8-12*, w: *Biblia o odkupieniu*, red. R. Rubinkiewicz, Lublin 2000, s. 85-97.

³² Por. W.C. KAISER JR., *The Messiah in the Old Testament*, s. 94-95.

24,16-19, zgodnie z którym mająca w ręku berło „Gwiazda z Jakuba” zetrze skronie Moabu i w ten sposób zapanuje nad nieprzyjaciółmi. Mesjasz ukazany w Ps 110 jest zatem zwycięskim królem i wiecznym kapłanem.³³

To wszystko pokazuje, że Ps 110 jest szczególnym tekstem mesjańskim. Ów „mój Pan” to Król-Kapłan, który ma tron wyznaczony przez Jahwe. Sam kapłański urząd, którego jeszcze nikt do tej pory nie zajmował, będzie pełniony na zawsze, a więc wkracza poza doczesną rzeczywistość. Majestat chwały będzie zapewniony przez pełne i ostateczne zwycięstwo nad nieprzyjacielem, czyli złem. Staje się to możliwe przez szczególny związek zachodzący pomiędzy Bogiem a Mesjaszem (Królem-Kapłanem), który wyraża w. 4.

2.4. Psalm 22

Analiza tego Psalmu pod omawianym kątem została celowo przesunięta na koniec. Nie ma w nim bowiem *expressis verbis* stwierdzonego synostwa Mesjasza. Nie występuje tu rzeczownik *bēn* („syn”), a użyty jeden raz rzeczownik *’āb* („ojciec”) odnosi się do dawnych przodków (*’ābōtēnū*, w. 5). Jednak dokładna analiza wypowiedzi pogrążonego w cierpieniu Psalmisty pozwala wydobyć istotną dla powyższych rozważań relację.

Ps 22 jest najbardziej dramatycznym psalmem. Ze względu na bardzo plastyczne opisy doznawanych cierpień i prześladowań koresponduje on z męką i śmiercią Jezusa. W związku z tym jest cytowany przez Ewangelistów (por. Mt 27,35; Mk 15,34; J 19,24; także Hbr 2,12). To świadczy o bardzo wczesnym odczytaniu tego Psalmu w duchu mesjańskim.

Psalm rozpoczyna się krzykiem udręki i rozpaczony skierowanej do „mojego Boga”.³⁴ Ów udręczony jest więc czcicielem Jahwe, skoro nazywa Go swoim

³³ Por. W.C. KAISER JR. (*The Messiah in the Old Testament*, s. 95) uważa, że jest to już formalne rozciągnięcie służby kapłańskiej na wszystkich ludzi, a nie tylko na ród Lewiego. Na poparcie przytacza tekst Iz 66,20-21. Por. J. LEMAŃSKI, „I także z nich wezmę, aby byli kapłanami i aby byli lewitami...” (Iz 66,21). *Zapowiedź kapłanów spośród nawróconych pogan?*, StKKoł 15 (2010) s. 150-172.

³⁴ W.C. KAISER JR. (*The Messiah in the Old Testament*, s. 114) uważa, że akcent w tym okrzyku pada na sufiks zaimka dzierżawczego (“My God, my God.”).

Bogiem. Następnie zwraca się on z serią dramatycznych pytań skierowanych do Niego: (1) „Dlaczego mnie opuściłeś?”, (2) „Dlaczego jesteś tak daleko od mojego zbawienia?”, (3) „Dlaczego jesteś tak daleko od słów mojego jęku?”, (4) „Dlaczego mi nie odpowiadasz?”. Rozpacz Psalmisty wzmagą się w obliczu faktu, że w przeszłości Jahwe, nazwany tutaj „Chwałą Izraela”, uwalniał swój lud od różnych niebezpieczeństw (w. 5-6). Izraelici wołali do Boga i zostali wysłuchani. Dla zaznaczenia tego kontrastu ów cierpiący wymienia cały szereg swoich cierpień, rozpoczynając od przeciwstawienia sytuacji wyrażeniem „a ja” (*w^e’ānōkī*). Swoje upodlenie przedstawia w rozpaczliwych słowach: „a ja jestem robakiem, a nie człowiek, pośmiewisko ludzkie i wzgardzony u ludu” (w. 7). Jest on całkowicie pozbawiony szacunku nie tylko u ludzi, ale nawet we własnych oczach. Drwiny i prześladowanie zostają dopełnione przez zachowanie złorzeczających – wrogowie śmieją się z niego i potrzęsają głowami, mówiąc: „Zaufał Jahwe, to niech go wyzwoli, niech go wyrwie, jeśli go miłuje” (w. 9).

Pomimo cierpienia zadawanego przez ludzi i opuszczenia, w dalszej części skargi Psalmista zwraca się do Jahwe jako swojego ojca. W ww. 10-11 dwukrotnie jest wspomniana matka cierpiącego. W całym Psalmie nie ma natomiast wzmianki o jego ojcu (ziemskim, naturalnym). To właśnie może świadczyć, że ojcostwo także w tym Psalmie jest przeniesione na Jahwe. Psalmista ma świadomość, że jest Jego synem, a zatem pojawia się tu ta sama sytuacja, co w Ps 2. Bóg jest z nim od pierwszych chwil życia, ponieważ wyprowadził go z łona matki i zapewnił bezpieczeństwo.³⁵ Teraz ów cierpiący zanosí gorący apel, aby Bóg był blisko niego jak niegdyś. Skoro nie ma znikąd pomocy, to oczekuje jej od samego Jahwe.

Stwierdzenie, że „nie ma udzielającego pomocy” (*kī-’ên ’ōzēr*), przywołuje na myśl opis stworzenia kobiety, która miała stać się odpowiednią pomocą

³⁵ Akt wydobywania z łona matki omawia H. SIMIAN-YOFRE, *Sofferenza dell'uomo e silenzio di Dio nell'Antico Testamento e nella letteratura del Vicino Oriente Antico*, Studia Biblica 2, Roma 2005, s. 39-44. Stwierdza on m.in. „Come Israele era stato tagliato da quella roccia che erano Abramo e Sara (*Is* 51,1-2), così JHWH ha scolpito per sé il salmista, come un'opera d'arte in pietra, tirandolo fuori dalla cava del seno materno” (s. 43). Jednak wcześniej zaznacza: „L'interpretazione proposta dei vv. 2-11 non è accolta dalla maggioranza degli esegeti (e forse, purtroppo, da nessuno)” (tamże).

(‘ēzer) dla mężczyzny (Rdz 2,18-24). W tym opowiadaniu pojawia się też czasownik pochodzący od rdzenia ‘zb (jak w Ps 22,2), który wyraża ideę opuszczenia/porzucania kogoś/czegoś. W Rdz 2,24 zostało stwierdzone, że mężczyzna opuści swoich rodziców na rzecz ścisłego związku ze swoją żoną („i staną się jednym ciałem”). Natomiast w Ps 22,2 Psalmista pyta się swojego Boga, dlaczego go opuścił. Przez analogię między tymi tekstami można powiedzieć, że Psalmista opuścił wszystkich i wszystko dla Jahwe, aby stanąć z Nim jedno; teraz jednak stanął w obliczu największego osamotnienia i dramatu, ponieważ nie ma dla niego odpowiedniej pomocy (por. także w. 12).³⁶

Najbardziej dramatyczny opis prześladowania Psalmisty znajduje się w kolejnej części (ww. 13-19). Jego wrogowie są jak silne byki, drapieżne i ryczące lwy, dzikie psy. Sam cierpiący czuje się wyczerpany, jak rozlana woda, jego kości są wyrwane ze stawów, serce topnieje jak воск, ręce i nogi są przebite,³⁷ a skóra jest tak mocno naciągnięta, że można policzyć wystające kości; ponadto, odczuwa silne pragnienie. Jest więc on bardzo bliski śmierci. I właśnie jako już nad zmarłym jego prześladowcy dzielą się jego ostatnią własnością – odzieniem. W całym tym jednak dramacie cierpienia i opuszczenia potrafi on zachować ufność w moc Jahwe i przyzywa Jego ratunku (ww. 20-22).

Ton wypowiedzi i nastrój zmienia się w w. 23. Cierpiący Psalmista przeszedł zwycięsko całą próbę. Najpierw oznajmia on, że tak ogłosi imię Boga wszystkim tym, którzy wierzą, że nie tylko cała wspólnota izraelska dołączy się do tego radosnego wysławiania, ale nawet „krańce ziemi”. Wszystkie narody uznają królewską władzę Jahwe. Cierpienie zatem Psalmisty jest środkiem, dzięki któremu władza Boga rozciągnie się na wszystkie narody, łącznie ze światem zmarłych, bo i ci mają oddać Mu pokłon i zgiąć przed Nim swoje kolana (ww. 28-32). Jest więc to idea zgodna z Ps 2 (częściowo także z Ps 89 i 110), w którym początkowy bunt przeciwko Mesjaszowi dzięki interwencji samego Jahwe przeobraził się w Boski triumf nad nieprzyjaciółmi. W Ps 22

³⁶ H. SIMIAN-YOFRE (*Sofferenza dell'uomo*, s. 42) nie waha się nawet stwierdzić: „Il grido del v. 12 («non essere lontano da me», che riecheggia nei vv. 2 e 20) e l'amara constatazione «non c'è chi possa aiutare» (v. 12), esprimono la disperazione di chi ha dato tutto e non riceve niente”.

³⁷ Tekst Ps 22,17b jest niejasny. Powyższe (tradycyjne) tłumaczenie zostaje przyjęte za LXX, Peš i Vlg. Por. A. TRONINA, *Chrystologiczna lektura Ps 22*, RT 40 (1993) 1, s. 64.66-67.

królestwo Boże sięga nie tylko „krańców świata”, ale rozciąga się nad krainą umarłych (Oz 13,14; 1Kor 15,26; Ap 21,4).

PODSUMOWANIE

Idea synostwa Bożego Mesjasza jest wyraźna w Księdze Psalmów, choć pojawia się rzadko. Szczególną rolę odrywa pod tym względem Ps 2. Synostwo Boże jest tu wyrażone z całą mocą. Jest to Boży dar wynoszący zapowiedzianego w 2Sm 7,12-16 (zwłaszcza w. 14) potomka Dawida do niezwyklej godności. Realizacja tego daru nie polega na adopcji, lecz jest faktycznym stanem. Ojcostwo zatem jest przeniesione z Dawida na samego Boga. Dawid jako ziemski król jest więc w tym przypadku figurą Jahwe. Synostwo Boże pozwala Mesjaszowi odnieść zwycięstwo nad nieprzyjaciółmi i zaprowadzić królestwo Boże aż po krańce ziemi (Ps 2; 72; 110). Sprawowane przez niego rządy przyniosą upragnione dobra (sprawiedliwość, prawo, pokój) w pierwszym rządzie ubogim (Ps 72), a także ugruntują zawarte przymierze (Ps 89). W tak nabytym i utwierdzonym królestwie Mesjasz jako Syn Boży zostanie obdarzony władzą nie tylko królewską, ale także kapłańską (Ps 110). Ponadto odniesie on również zwycięstwo nad największym nieprzyjacielem człowieka, czyli nad śmiercią. Drogą do jej pokonania, zgodnie z Ps 22, jest cierpienie Mesjasza. Także w tym Psalmie Mesjasz ma pełną świadomość, że Bóg jest Jego Ojcem.

Przy tych wszystkich tytułach i godnościach jest rzeczą oczywistą, że zapowiadany Mesjasz to ktoś znacznie więcej, niż jeden ze śmiertelnych potomków Dawida. Wszystkie one przysługują w pełni jedynie Jezusowi Chrystusowi. To On jako prawdziwy i jedyny Syn Boży jest wypełnieniem wszystkich obietnic składanych Dawidowi i Ludowi Wybranemu. Jezus miał tego pełną świadomość, co wyraził m.in. w rozmowie z faryzeuszami: „Gdy faryzeusze byli zebrani, Jezus zadał im takie pytanie: «Co sądzicie o Mesjaszu? Czyim jest synem?». Odpowiedzieli Mu: «Dawida». Wtedy rzekł do nich: «Jakżeż więc Dawid natchniony przez Ducha może nazywać Go Panem, gdy mówi: ‘Rzekł Pan do Pana mego: Siądź po prawicy mojej, aż położę Twoich nie-

przyjaciół pod stopy Twoje'. Jeśli więc Dawid nazywa Go Panem, to jak może być *tylko* jego synem?». I żaden z nich nie mógł Mu odpowiedzieć. Nikt też od owego dnia nie odważył się więcej Go pytać" (Mt 22,41-46). Sam Jezus wskazuje więc nam na to jako rozpoznać i uznać Go za Syna Bożego. Drogą do osiągnięcia tej prawdy jest m.in. chrystologiczna lektura Starego Testamentu, zwłaszcza Księgi Psalmów, do czego Ksiądz Profesor Tronina, Dostojny Jubilat, wielokrotnie zachęcał w swoich publikacjach.³⁸

~

MESSIAH AS THE SON OF GOD IN THE BOOK OF PSALMS (summary)

The Book of Psalms is called as *microcosmos* of the Bible. It plays the important role in the Old and New Testament, and also in the Christianity. One of the great idea of the Book of Psalms is messianism. The Messiah is portrayed as the Son of God. It is in Psalm 2, and also in Psalms 72, 89, 110 and 22. In these texts the sonship is not an adoption nor honorary title. It is actual act of giving birth. Messiah will defeat the God's and his enemies in the battle (Psalm 2 and 110), including the death as the greatest enemy of people (Psalm 22). Then he will establish a kingdom of God and enact law, justice, and peace to the limits of whole earth. He also will come to poor's defence (Psalm 72). In this way the God's covenant will last forever (Psalm 89). It is obvious that none of the natural descendants of king David was not able to fulfil God's duties. All these forecasts about Messiah as the Son of God came true in Jesus Christ who is only true Son of God.

Słowa kluczowe: Jezus Chrystus, królestwo Boże, Księga Psalmów, mesjanizm, Mesjasz, Syn Boży.

Keywords: Jesus Christ, kingdom of God, the Book of Psalms, messianism, the Messiah, the Son of God.

³⁸ Zob. A. TRONINA, *Teologia Psalmów*, s. 107-151.238-248; TENŻE, *Chrystologiczna lektura Ps 22*, s. 61-68; TENŻE, *Psalterz – modlitwa Chrystusa i Kościoła*, w: *Liturgia Godzin w życiu osób konsekrowanych*, red. W. Świerżawski, Anamnesis 21, Sandomierz 2000, s. 85-94; TENŻE, *Psalm my modlitwą Kościoła*, w: *Homo orans*, red. J. Misiurek – J.M. Popławski, Lublin 2000, s. 47-58.

Bibliografia:

- FILIPIAK M., *Mesjanizm królewski w Ps 2*, CT 43 (1973) 3, s. 49-65.
- *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, red. S Łach – M. Filipiak, Lublin 1974.
- KAISER JR. W.C., *The Messiah in the Old Testament*, Grand Rapids 1995.
- TRONINA A., *Teologia Psalmów. Wprowadzenie do lektury Psalterza*, Jak rozumieć Pismo Święte 8, Lublin 1995.
- GOŁĘBIEWSKI M., *Idee mesjańskie w Psalmach*, Włocławek 1996.
- CHROSTOWSKI W., „Ty jesteś moim synem” (Ps 2,7). *Bóg jako Ojciec króla*, w: „Ty, Panie, jesteś naszym ojcem” (Iz 64,7). *Biblia o Bogu Ojcu*, red. F. Mickiewicz – J. Warzecha, RSB 5, Warszawa 1999, s. 38-60.
- BAZYLIŃSKI S., *Pod władzą królewską (Ps 2)*, VV 1 (2002) s. 57-74.
- KRAWCZYK R., *Nadzieje mesjańskie w historii starożytnego Izraela*, Warszawa 2008.
- SIMIAN-YOFRE H., *Sofferenza dell'uomo e silenzio di Dio nell'Antico Testamento e nella letteratura del Vicino Oriente Antico*, Studia Biblica 2, Roma 2005.